

Apel Fundacji Instrat o otwarty dostęp do danych w energetyce i górnictwie węgla kamiennego

Apel opublikowany na [stronie Fundacji Instrat](#) i portalu [WysokieNapiecie.pl](#).

Wtorek, 23 czerwca 2020 r.

Adresaci:

Ministerstwo Klimatu, Ministerstwo Aktywów Państwowych, Ministerstwo Rozwoju, Ministerstwo Cyfryzacji
Główny Urząd Statystyczny, Urząd Regulacji Energetyki, Agencja Rynku Energii S.A., Agencja Rozwoju Przemysłu
Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
Polskie Towarzystwo Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej (PTPiREE), Polskie Towarzystwo Elektrociepłowni Zawodowych (PTEZ), Towarzystwo Gospodarcze "Polskie Elektrownie" (TGPE)
Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk (IGSMiE), Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB), Główny Instytut Górnictwa (GIG)

Potrzebny jest równy, powszechny i nieodpłatny dostęp do danych o energetyce i górnictwie węgla kamiennego, w szczególności statystyki publicznej.

Polska od ponad 15 lat implementuje unijne reformy rynku energii mające na celu unowocześnienie krajowej energetyki. Jednak ambitne założenia unijnej legislacji i strategii zazwyczaj spotykają się na polskim gruncie z oporem, w efekcie czego wdrożenie to odbywa się z opóźnieniem i ze zmniejszoną siłą rażenia.

Teraz, kiedy transformacja energetyczna w Polsce nabiera tempa, okazuje się, że w debacie o przyszłości miks energetycznego brakuje nam podstawowego paliwa. Tym nieobecnym elementem nie jest żadna z najczęściej wymienianych technologii - węgiel, gaz, atom lub OZE, lecz dane.

O tym jak ważna jest cyfryzacja usług publicznych przekonaliśmy się podczas pandemii COVID-19 - okazało się, że wiele podstawowych usług publicznych jest już scyfryzowane. Zaprocentowały wieloletnie inwestycje w technologie software i hardware, ale Polska jest nadal na początku tej transformacji.

Wiele dziedzin życia i usług publicznych pozostaje trudnodostępne. Jedną z nich jest statystyka publiczna sektora energetycznego i górnictwa węgla kamiennego. Niestety, w debacie o przyszłości tych branż za często posługujemy się opiniami lub prostymi, jednowymiarowymi wskaźnikami. Wynika to z faktu, że statystyka publiczna dla tych sektorów nie tylko nie jest powszechnie dostępna, ale wręcz odpłatna dla użytkowników, zaś rząd i instytucje odpowiedzialne za ich opracowywanie - Agencję Rynku Energii S.A. oraz

Agencję Rozwoju Przemysłu (Oddział w Katowicach) - odmawiają udostępniania danych na podstawie prawa do informacji publicznej.

Dotychczasowy model jest sprzeczny z Europejskim Kodeksem Statystycznym oraz ideą wynikającą wprost z pakietu „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” (Clean Energy for all Europeans). Zgodnie z art. 23 Dyrektywy UE 2019/944, dane powinny być udostępniane w sposób „niedyskryminacyjny”, zaś odbiorców końcowych nie powinno się obciążać „żadnymi dodatkowymi kosztami za dostęp”.

Uzyskanie tylko podstawowych publikacji opracowywanych za publiczne pieniądze przez te instytucje obarczone jest kosztami sięgającymi kilku tysięcy złotych, a całego kompletu informacji nawet do kilkudziesięciu tysięcy złotych w skali roku. Format udostępniania danych niezgodny z odczytem maszynowym (pliki PDF) oraz wysoka cena uniemożliwiają wielowskaźnikową, pogłębioną analizę, w tym ewaluację polityk publicznych i reform.

Nierzadko same instytucje publiczne, koncerny energetyczne oraz naukowcy, mają duże trudności z dostępem do danych o sektorze. Negatywnie przekłada się to na jakość podejmowanych przez nie decyzji i formułowanych wniosków, opartych na przesłankach i plotkach, a nie transparentnie przeprowadzonych analizach zgodnych z rygorem naukowym.

Tym bardziej teraz, kiedy Polska stoi przed wyzwaniem sprawiedliwej transformacji, koniecznym jest włączenie strony społecznej, niezależnych i rozproszonych inwestorów, instytucji badawczych i think-tanków oraz organizacji pozarządowych w proces kształtowania nowoczesnego i transparentnego systemu energetycznego. Podstawą tego sukcesu może być tylko wspólnie wypracowana strategia, oparta na symetrii informacji. **Do tego jednak potrzebny jest równy, powszechny i nieodpłatny dostęp do danych, w szczególności statystyki publicznej.**

Polski rząd ma już wypracowane podstawy do otwarcia dostępu do danych z sektora energetycznego i górniczego. Ministerstwo Cyfryzacji opublikowało i we współpracy z pozostałymi resortami wdraża Program Otwierania Danych Publicznych. Jednocześnie na portalu dane.gov.pl wiele instytucji, w tym Urząd Regulacji Energetyki, publikuje wysokiej jakości zbiory danych w przyjaznych dla użytkownika formatach i dostępne nieodpłatnie.

Specyfika zbiorów danych z energetyki wymaga niewątpliwie czerpania inspiracji z projektów zagranicznych. Dobrymi praktykami mogą pochwalić się sieć operatorów przesyłowych energii elektrycznej (portal entsoe transparency), rządy Wielkiej Brytanii (Energy Data Taskforce) i Danii (Energi Data Service) lub grupy badawcze z Niemiec (Open Power System Data, Open Energy Platform).

Korzyści wynikające z powstania takich platform przewyższają nakłady finansowe i organizacyjne. Efekty odblokowania dostępu do danych i wdrożenia standardów ich publikacji to m.in. przedsiębiorczość oparta o nowoczesne modele biznesowe i technologie, wyższa pozycja naukowców i zespołów badawczych w europejskich konsorcjach naukowych (np. Horizon 2020), jakość i innowacyjność polityk publicznych oraz kształcenie kadry dla pracodawców w oparciu o zaawansowane narzędzia informatyczne.

Wyniki badań statystycznych nie powinny być objęte prawami autorskimi. Tym bardziej nie powinny być odpłatne dla użytkowników, skoro już raz opłacono ich powstanie z pieniędzy podatnika. Dlatego względem sektora energetycznego i górniczego Instrat rekomenduje:

- (1) otworzenie dostępu do dotychczasowych zasobów statystycznych w posiadaniu administracji publicznej,
- (2) przeprowadzenie konsultacji publicznych w celu zbadania potrzeb użytkowników - inwestorów tradycyjnych i rozproszonych, społeczeństwa obywatelskiego i środowiska badawczego,
- (3) opracowanie strategii publikacji danych z zasobów publicznych i prywatnych wg wytycznych Dyrektywy o otwartych danych - w modelu publicznego zarządzania danymi
- (4) utworzenie platformy do publikacji danych statystycznych w przyjaznym i nieodpłatnym dla użytkowników, odczytywalnym maszynowo formacie

O tym problemie pisaliśmy już wcześniej na portalu WysokieNapiecie.pl [jesienią 2019 roku](#). Wkładem do dyskusji o potrzebie zwiększenia dostępności informacji o energetyce i górnictwie węgla kamiennego jest nowo powstała, bezpłatna platforma agregująca i wizualizująca dane pod nazwą energy.instrat.pl.

Zespół Fundacji Instrat, Program badawczy *Energia i środowisko* - Michał Hetmański, Paweł Czyżak, Krzysztof Stępień

Wyrazy poparcia dla apelu - wg kolejności alfabetycznej:

Tobiasz Adamczewski - Członek zarządu, WWF Polska
Rafał Bajczuk - Senior Policy Expert, Fundacja Promocji Pojazdów Elektrycznych
Maciej Bando - Doradztwo Gospodarcze - Strategie Energetyczne
Patryk Białas - Prezes Zarządu, Stowarzyszenie BoMiasto
Krzysztof Bolesta - Wiceprezes, Fundacja Promocji Pojazdów Elektrycznych
Hanna Brauers - Researcher, CoalTransitions Research Hub, Technical University of Berlin
Robert Brückmann - Head of Policy Department, eclareon
Andrzej Ceglaz - Bavarian School of Public Policy, Technical University of Munich
Ryszard Cetnarski - Enercode
Michał Dorociak - 300RESEARCH
Anselm Eicke - Research Associate and PhD Candidate, Hertie School of Governance
dr inż. Szymon Firląg - Wydział Inżynierii Lądowej Politechniki Warszawskiej
Radosław Gawlik - Prezes, Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA
Hanna Gill-Piątek - Posłanka na Sejm RP
dr inż. Paweł Gładysz
Albert Gryszczuk - Prezes, Krajowa Izba Klastrow Energii
Andrzej Guła - Prezes, Polski Alarm Smogowy
Prof. Dr. Lion Hirth - Assistant Professor of Governance of Digitalization and Energy Policy, Hertie School of Governance
Ludwig Hülk - Project Manager & Researcher, Reiner Lemoine Institut
Krzysztof Izdebski - Dyrektor programowy, Fundacja ePaństwo
Ilona Jędrasik - Kierownik zespołu energetycznego, ClientEarth
Hanns Koenig - Head of Commissioned Projects, Central Europe, Aurora Energy Research
Maciej Konieczny - Poseł na Sejm RP
Jarosław Kopeć - Dziennikarz danych, BIQdata, Gazeta Wyborcza
Marcin Korolec - Prezes, Fundacja Promocji Pojazdów Elektrycznych
Krystian Kowalewski - Dyrektor Wykonawczy, Polski Komitet Światowej Rady Energetycznej (WEC)
Bartłomiej Kozek - polski korespondent, Green European Journal
Agata Kuźmińska - Prezes, Fundacja Instytut Zielonej Przyszłości
Paweł Lachman - Prezes Zarządu, Polska Organizacja Rozwoju Technologii Pomp Ciepła

dr Zofia Łapniewska - Uniwersytet Jagielloński
dr Joanna Maćkowiak-Pandera - Prezes, Forum Energii
Natalia Mileszyk - Specjalistka ds. polityk publicznych, Centrum Cyfrowe
Karol Mitraszewski
Charles Moore - Senior Energy & Policy Analyst, Ember
Robbie Morrison - Energy system modeler
Dr. Pao-Yu Oei - Resarch Group Leader, CoalExit, Technical University of Berlin
dr Adam Ostolski - Instytut Socjologii, Uniwersytet Warszawski
Bartosz Paszcza - członek zarządu, ekspert ds. nowotechnologicznych, Klub Jagielloński
Filip Piasecki - Senior Analyst, Aurora Energy Research
Mateusz Piotrowski - Pacjent Europa
Marcin Popkiewicz - Redaktor, Nauka o klimacie
Felix Reitz - Energy analyst, Europe Beyond Coal
Zofia Romanowska - Członek Zarządu, Stowarzyszenie Młodzi Liderzy w Energetyce
Joanna Rycerz - Członek Zarządu, Stowarzyszenie Młodzi Liderzy w Energetyce
dr Jakub Sawulski - kierownik zespołu makroekonomii, Polski Instytut Ekonomiczny
Dr. Ingmar Schlecht - Policy Analyst, Neon Neue Energieökonomik & Postdoctoral
Researcher, University of Basel
Christian Schnell - Solivan
Jakub Sokołowski - Ekonomista, Instytut Badań Strukturalnych
Anita Sowińska - Posłanka na Sejm RP
dr Agata Stasik - Akademia Leona Koźmińskiego
Kacper Stefaniak
prof. dr. hab. Andrzej Szablewski - Dyrektor, Instytut Nauk Ekonomicznych PAN
Aleksander Szpor - kierownik zespołu energii i klimatu, Polski Instytut Ekonomiczny
dr Kacper Szulecki - Instytut Nauk Politycznych, Uniwersytet w Oslo; Instytut Studiów nad
Środowiskiem i Polityką (ESPRi)
Paweł Szypulski - Dyrektor programowy, Greenpeace Polska
Radosław Ślusarczyk - Prezes, Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot
dr Piotr Śpiewanowski - Adiunkt, Instytut Nauk Ekonomicznych PAN
Michał Tarka - Tarka Trupkiewicz & Partners
dr Alek Tarkowski - Prezes Zarządu, Centrum Cyfrowe
Robert Tomaszewski - starszy analityk ds. energetycznych, Polityka Insight
Rafał Urzędowski
Tomasz Waśniewski - Prezes Fundacji , FUNDACJA "ROZWÓJ TAK - ODKRYWKI NIE"
Natalia Węgrzyn - Campaign Manager, Purpose Climate Lab
Lidia Wojtal - Ekspertka ds. Polityki Klimatyczno-Energetycznej
Piotr Woźny - Społeczny doradca Ministra Klimatu ds. wdrażania programu Czyste Powietrze
Urszula Zielińska - Posłanka na Sejm RP